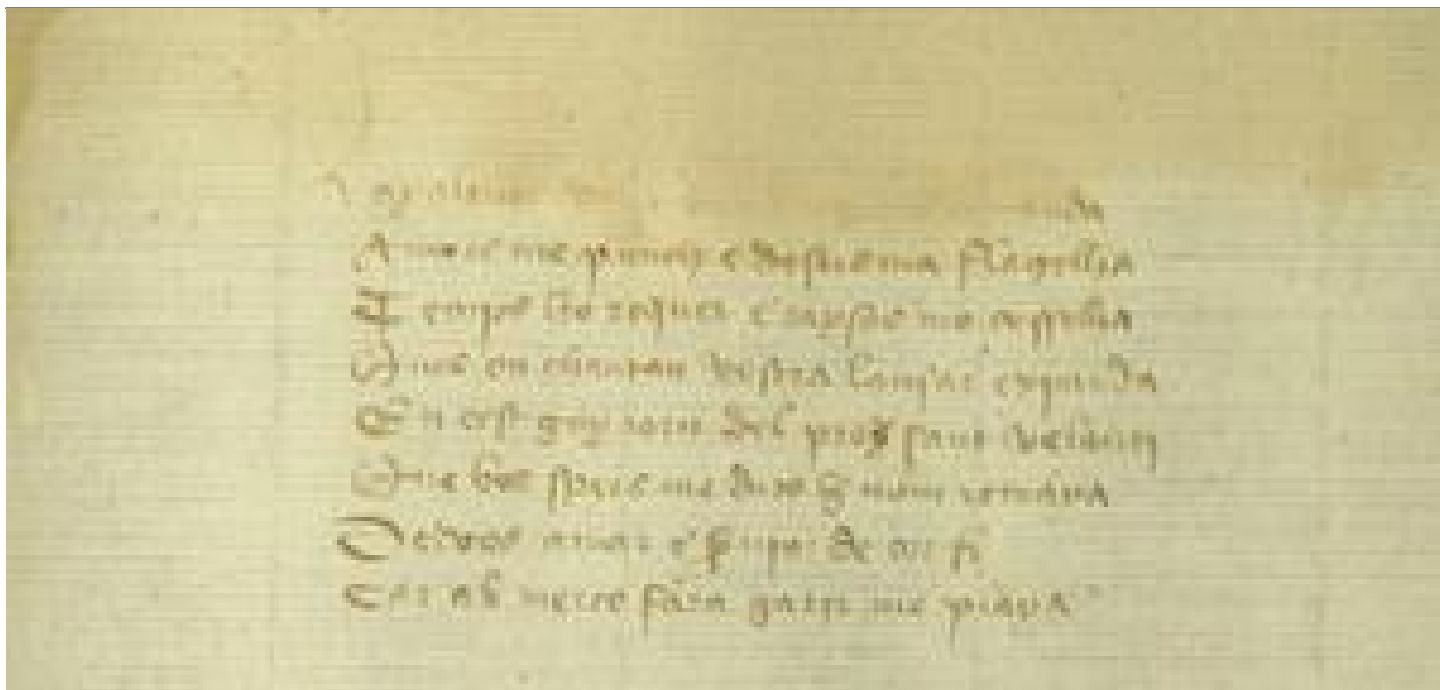

Sant Valentí també és una festa de tradició catalana

Autor: Pep Antoni Roig

Data de publicació: 12-02-2024

Pep Antoni Roig explica amb un fil de twitter la tradició catalana al voltant de Sant Valentí.

Avui és el dia dels enamorats a mig món, però no ho és pas als Països Catalans, on celebrem aquest dia el 23 d'abril, Sant Jordi, o el 9 d'octubre, per Sant Dionís, amb la 'mocadorà'. Ara bé, i si us diguéssim que el mite de Sant Valentí va néixer a València ara fa set segles?

Comencem pel principi. Valentí era un cristià de Roma que va morir, màrtir, tal dia com avui de l'any 281 d.C. Les seves despulles van disseminar-se per mig continent, de Roma fins a Dublín passant per Sant Benet de Bages, on al segle X van arribar-hi les seves relíquies.

El fet que les despulles del màrtir es trobessin al cor del Bages van propiciar una adoració popular cap a Sant Valentí. Segons explica Joan Amades, la gent soltera anava a pregar-li trobar parella i el monestir va esdevenir un plató sui generis del "First dates" de l'època.

Per què? Perquè el sant màrtir havia mort a mitjan de febrer, quan els ocells comencen l'aparellament, i la gent havia lligat caps: Sant Valentí era el patró del fornicí, tal com va cantar més tard l'Ofèlia de 'Hamlet' a "Saint Valentine's day", durant l'obra de Shakespeare.

Molt abans que Shakespeare, però, un senyor ja havia escrit sobre Sant Valentí i l'amor: es deia Pere Asnar Pardo de la Casta, era camarlenc de Pere el Cerimoniós i batlle general de València al segle XIV. A més, és clar, tenia certa traça per escriure i feia poemes en occità.

Un d'aquests poemes es diu "Leyaltat vol" i es troba dins el 'Cançonier Vega-Aguiló', una mena d'antologia poètica plena de cançons escrites en occità i català antiquíssim. El poema en qüestió, que els entesos daten entre 1380 i 1385, és un cant amorós amb Sant Valentí de fons.

El tal Pardo li dedica a Flums de coffort, 'senhal' d'una dama a qui diu que "l'alegre dia del sant Valentí" és la festa en la qual "els ocellets manifesten gran alegria pel lleial amor que els donen llurs joiosos cors, de dos en dos, sense que ni un de sol no se'n retracti".

Si us penseu que m'ho invento o que m'he fumat un porro massa carregat aquest matí, aneu equivocats, eh. Aquí en teniu la prova: una foto del manuscrit i que pot consultar-se al web de la Biblioteca de Catalunya. Però tornem al poema, que la cosa s'estava posant interessant.

"Leyaltatz vol e bon dreig me comanda,
amors me punch e desirs ma flagelha,
en est gay jorn del proz sant Valenti
li auzelhet vey que per semblan festa
menon gran joy pels prats e pels boscatges
per fin'amors qui-ls dona gays coratges,
de dos en dos, quez us no se n'arresta."

Gràcies a aquest poema, Martí de Riquer -que no ens cau massa bé perquè era dels dolents, però a qui no se li pot negar fer bona feina filològica- va escriure l'any 1955 un article on afirmava que Sant Valentí era un invent català. I es va quedar tan panxo.

Si el mite de Sant Valentí s'ha construït mundialment a partir d'un text de Geoffrey Chaucer al segle XIV on descriu l'aparellament entre els ocells, és possible que el poema de Pardo fos anterior al de l'escriptor anglès?

"For this was on Seynt Valentynes day,/ whan every foul cometh ther to choose his mate", diu el poema de Chaucer. El tema és que Chaucer era un lector devot de literatura en llengües itàliques, així com en francès o occità. A més, treballava de diplomàtic viatjant per Europa.

És probable que l'anglès, en algun dels seus viatges documentats a la península Ibèrica, va llegir "Leyaltatz vol". Tenint en compte que l'autor era el batlle de València, no és forassenyat imaginar-s'ho.

El text de Chaucer, "El parlament dels ocells", té un no sé què satíric molt propi de la literatura del fin'amors i descriu detalladament la mateixa idea que el poema en occità de Pardo. Qui va escriure abans el seu text, però? That's the question, que diria Shakespeare.

Saber-ho és difícil, per no dir impossible. Només sabem que després de Chaucer, la carta d'amor de Sant Valentí de Carles d'Orleans a la seva amada Benne d'Armagnac va popularitzar encara més el 14 de febrer com el dia dels enamorats.

Per tant, per culpa de Chaucer, avui és aquell dia en el qual milers de quillos passen pel carrer amb un pastís en forma de cor comprat al 365 i milions de persones penguen fotos a Instagram amb selfies de parella a Caldea, Lloret o Rupit i l'emoticona d'un cor.

Avui és el dia dels enamorats, doncs, gràcies al màrqueting, la globalització i l'incessant bombardeig mediàtic que s'ha fet des dels països anglosaxons. Ho és pels enamorats del món, sí, excepte d'uns: dels enamorats que parlem català, ja que fins i tot per això som únics.

Pep Antoni Roig

Podeu accedir al fil de Twitter original a través del següent enllaç:
https://x.com/quadern_tactil/status/1625428190976958465?s=20